

inhoud

Een onbemande Belgische "lieu de mémoire"?	V
Voorwoord	IX
INLEIDING	1
DEEL A: DE KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË:	
EEN PLEK VOOR HET GEHEUGEN EN DE TROTS VAN DE NATIE	9
Vooraf	10
1. Van een plek voor het 'nationale' literaire en wetenschappelijke kunnen...	11
2. ... naar een koninklijk en nationaal gedenkteken	15
2.1 <i>De wens van Leopold III</i>	15
2.2 <i>Een herdefiniëring van het karakter van de Koninklijke Bibliotheek?</i>	17
3. Conclusie	19
DEEL B: DE HANG NAAR MONUMENTALITEIT EN HET	
ARCHITECTUUR-DEBAT IN DE JAREN 1930	23
Vooraf	24
4. De wedstrijden voor de Albertina: een monumentaal discours	25
5. Nationale trots als voedingsbodem voor monumentaliteit	27
5.1 <i>Het begrip 'monumentaliteit' in de jaren 1930</i>	27
5.2 <i>Traditie en orde als basis voor een verlangen naar monumentaliteit?</i>	28
6. Een monumentale locatie binnen de Brusselse context	31
7. Monumentaliteit als ontwerpogave: analyse van enkele wedstrijdontwerpen voor de Albertina in de jaren 1930	37
Vooraf	37
7.1 <i>Jules Ghobert: een 'centrum voor het intellectueel leven' aan de Kunstberg (1937)</i>	38
7.2 <i>Gaston Brunfaut: Orde en symmetrie aan de Kruidtuin (1938)</i>	50
7.3 <i>Renaat Braem en Arthur Smet: naar een 'nieuwe monumentaliteit'? (1938)</i>	63
8. Het architectuurdebat in de jaren 1930: naar een modern classicisme?	75
9. Conclusie: De wedstrijdontwerpen voor de Albertina en de hang naar monumentaliteit in de jaren 1930	81

DEEL C: DE ALBERTINA OP DE KUNSTBERG:

NAOORLOGSE IMPLEMENTATIE VAN EEN VOOROORLOGSE VISIE?	85
Vooraf	86
10. De goedgekeurde ontwerpen uit 1946: het resultaat van een vooroorlogs denkproces?	87
10.1 <i>Een niet te onderschatten invloed van de prijsvragen uit de jaren 1930</i>	87
10.2 <i>'Un ensemble architectural grandiose', analyse van het stedenbouwkundige plan voor de aanleg van de Kunstberg door Jules Ghobert</i>	90
10.3 <i>De Albertina op de Kunstberg door Maurice Houyoux: een eigenzinnige kijk op 'klassieke' representatie</i>	102
10.4 <i>Conclusie: het resultaat van een continu ontwikkelingsproces</i>	116
11. De realisatie van de Kunstberg & Albertina binnen de context van de jaren 1950 en 1960: verschuivingen in de ontwerpvisies?	120
11.1 <i>Een gewijzigde maatschappelijke context</i>	120
11.2 <i>De relatie tussen de gerealiseerde Kunstbergesplanade en Albertina: 1 + 1 = ?</i>	130
11.3 <i>De gerealiseerde Albertina: een tweedeling tussen exterieur en interieur?</i>	139
12. De evolutie van een vooroorlogse monumentale visie: conclusie	155

DEEL D: DE INRICHTING EN UITRUSTING VAN EEN**BIBLIOTHEEK MET NATIONAAL PRESTIGE**

Vooraf	160
13. Een 'moderne' en 'prestigieuze' identiteit?	161
13.1 <i>De droom van moderniteit</i>	161
13.2 <i>'Corporate modern': het moderne interieur als statussymbool</i>	164
14. De Kortrijkse Kunstwerkstede De Coene: symbiose van moderniteit en prestige	170
14.1 <i>Een ijzersterke faam tijdens het interbellum</i>	170
14.2 <i>Moderniteit en 'standing' binnen een naoorlogse context</i>	173
15. De Koninklijke Bibliotheek als monument én instrument?	179
15.1 <i>Een eerste testcase</i>	180
15.2 <i>Naar een gewijzigde klemtoon binnen de interieuropvatting</i>	181
15.3 <i>Een 'standingvol' De Coene-interieur</i>	183
15.4 <i>Vormelijke en technische innovatie, gebruikerscomfort en efficiëntie</i>	189
16. Conclusie	198

DEEL E: CONCLUSIES	
DE ALBERTINA EN HET VRAAGSTUK	201
DER NATIONALE REPRESENTATIE	
Epiloog	208
APPENDICES	211
APPENDIX 1: DE KUNSTBERG TE BRUSSEL:	
EEN COMPLEX STEDENBOUWKUNDIG VRAAGSTUK	212
Inleiding	212
1. Een cruciale link tussen boven- en benedenstad	212
2. Van Hofberg tot 'Kunstberg': een cultureel en intellectueel centrum voor de natie?	217
3. De Kunstberg na Leopold II	223
APPENDIX 2: DE PRIJSKAMPEN VOOR DE ALBERTINA	
IN DE JAREN 1930	226
Inleiding	226
1. De 'Urbanistischen en Bouwkundigen	
Prijskamp voor den Kunstberg' in 1937	227
1.1 <i>De inrichting van een ideeënwedstrijd voor de Albertina</i> <i>op de Kunstberg</i>	227
1.2 <i>De keuze van de jury en haar onvrede met het programma van eisen</i>	230
1.3 <i>Naar een nieuwe wedstrijd</i>	235
2. De 'Bouwkundigen prijskamp voor de oprichting van de	
Albert I Bibliotheek in den Kruidtuin' in 1938	237
2.1 <i>Een fundamentele koerswijziging</i>	237
2.2 <i>Un véritable acte de vandalisme?</i>	239
2.3 <i>De resultaten: een niet te onderschatten invloed</i> <i>van de publieke kritiek</i>	243
2.4 <i>Toenemende publieke controverse: terug naar de Kunstberg</i>	246
BIJLAGES	249
NOTEN	273
BIBLIOGRAFIE	295
ILLUSTRATIEVERANTWOORDING	321
ENGLISH SUMMARY	325